

فریز تخمک، فرصتی برای حفظ باروری بانوان بالای ۳۰ سال

23 دی 1403

رئیس پژوهشکده زیست فناوری رویان جهاددانشگاهی در اصفهان گفت: بانوان ۳۰ ساله که در شرایط ازدواج نیستند، با انجام آزمایش AMH میزان ذخیره تخمکی خود را ارزیابی کنند تا در صورت نیاز، با استفاده از فریز تخمک، شانس باروری خود را حفظ کنند.

دکتر محمدحسین نصر اصفهانی گفت: در تخمدان‌های دختر به هنگام تولد حدوداً یک تا دو میلیون تخمک وجود دارد که با افزایش رشد و تکوین، تعداد تخمک‌ها به ۵۰۰ هزار، تا سن بلوغ کاهش پیدا می‌کند. یک دختر از سن بلوغ (حدود ۱۰ سالگی) تا سن یائسگی (حدود ۵۰ سالگی) با ۵۰۰ چرخه قاعدگی (Menstrual cycle) در هر ماه یک چرخه، مواجه است که به تقریب در طی این ۴۰ سال رخ می‌دهد و «دوران باروری» وی به پایان می‌رسد.

وی افزود: با افزایش سن خانم‌ها، نه تنها تعداد تخمک‌ها، بلکه کیفیت آن‌ها نیز کاهش و در نهایت، احتمال باروری و بارداری خانم، کاهش پیدا می‌کند. از نظر ارزیابی کیفیت، تشابه ظاهری بین تخمک‌های خانم ۲۰ ساله و ۴۵ ساله وجود دارد، اما آنچه نگران کننده است، تعداد کروموزوم‌ها است. در خانم ۲۰ ساله، ۵۰ درصد تخمک‌ها دارای تعداد کروموزوم طبیعی هستند، در صورتی که ۵ تا ۱۰ درصد تخمک‌های خانم ۴۵ ساله دارای تعداد کروموزوم طبیعی هستند.

رئیس پژوهشکده زیست فناوری رویان جهاددانشگاهی در اصفهان ادامه داد: در آزمایش AMH و سونوگرافی داخلی در دومین روز قاعدگی، تعداد فولیکول‌های کوچک شمرده می‌شود و ذخیره تخمدانی ارزیابی می‌شود؛ به این ترتیب، خانم‌ها از وضعیت ذخیره تخمدانی خود (خوب، متوسط، کم) آگاه می‌شوند و در صورت لزوم، به آن‌ها توصیه می‌شود نسبت به فریز تخمک اقدام کنند. در این فرآیند، تجویز دارو آغاز می‌شود و رشد فولیکول‌ها با استفاده از داروهای تحریک تخمک‌گذاری، تسریع می‌شود؛ سپس با کمک دستگاه سونوگرافی داخلی و تحت بیهوشی، فولیکول‌ها تخلیه و تخمک‌ها استحصال می‌شوند. پس از تخلیه تخمک‌ها، سلول‌های اطراف آن‌ها نیز برداشته می‌شود و در محیط‌های انجمادی، آب سلول با ضدیخ ویژه جایگزین می‌شود. با استفاده از روش «انجماد شیشه‌ای» تخمک‌ها به صورت سریع فریز شده و در دمای منفی ۱۹۶ درجه سانتی‌گراد در تانک‌های ازت نگهداری می‌شوند. بانوان ۳۰ ساله که در شرایط ازدواج نیستند، می‌توانند با انجام آزمایش AMH میزان ذخیره تخمکی خود را ارزیابی کنند. اگر نتایج این آزمایش نشان‌دهنده ذخیره تخمکی خوبی باشد، توصیه می‌شود که در ۳۲ سالگی این آزمایش را مجدد انجام دهند تا در صورت نیاز، درباره انجماد تخمک تصمیم‌گیری کنند.

نصر اصفهانی خاطرنشان کرد: تحقیقات نشان می‌دهد که در مراکز IVF سرتاسر جهان، از هر ۱۵ تخمک تنها یک تخمک به تولد فرزند منجر می‌شود و این موضوع می‌تواند ارتباط مستقیمی با کیفیت

ژنتیکی تخمک‌ها داشته باشد. به‌طور کلی، شانس هر تخمک برای زنده به دنیا آمدن حدود شش درصد است و این شانس در صورت فریز کردن تخمک‌ها به ۴ تا ۵ درصد کاهش و براساس این آمار، حداقل به ۲۰ تا ۲۵ تخمک نیاز است تا احتمال یک تولد موفق افزایش پیدا کند. با این حال، در فرآیند تخلیه تخمک، برای برخی از بانوان امکان استخراج ۲۰ تا ۲۵ تخمک در یک بار عمل وجود ندارد و در این موارد، تکرار عمل تخمک‌گیری ضروری می‌شود.

وی ادامه داد: فریزکردن تخمک یک فرصت است برای بانوانی که ذخیره تخمدانی آن‌ها به دلیل افزایش سن، کاهش پیدا کرده است تا بتوانند شانس بارداری خود را حفظ کنند. با این حال، هر تخمک به معنای تولد یک نوزاد نیست و هیچ مرکز درمانی نمی‌تواند تضمینی مبنی بر تبدیل هر تخمک به جنین ارائه دهد. در صورتی که بارداری به‌طور طبیعی پس از ازدواج اتفاق نیفتد، تخمک‌های فریز شده در تانک ازت می‌توانند بستر لازم برای تولید جنین را فراهم کنند. در این شرایط، تخمک‌ها از حالت انجماد خارج شده و با اسپرم همسر لقاح داده می‌شوند تا جنین به رحم مادر منتقل شود.

رئیس پژوهشکده زیست فناوری رویان جهاددانشگاهی در اصفهان بیان کرد: فرآیند تخلیه تخمک از طریق واژن و با استفاده از سونوگرافی داخلی انجام می‌شود، همچنین دوشیزگان می‌توانند با کسب اجازه از پدر و انجام جراحی ترمیمی بکارت، تخمک‌های خود را فریز کنند. استخراج تخمک از ناحیه پوست شکم نیازمند تخصص بالای پزشک است و تنها پزشکان معدودی قادر به انجام این کار هستند. این گزینه می‌تواند برای دوشیزگان مناسب باشد.

نصراصفهانی اضافه کرد: در بسیاری از مراکز درمانی، تعداد جنین‌هایی که در یک تانک ازت نگهداری می‌شود به‌طور معمول زیاد است. این موضوع می‌تواند به مرور زمان و با خارج شدن جنین‌ها یا تخمک‌های فریز شده زوج‌های دیگر، به جنین‌ها و تخمک‌های بیماران دیگر آسیب برساند و شانس بازایی آن‌ها را کاهش دهد. به همین دلیل، در این مجموعه برای جلوگیری از این مسائل، جنین‌ها و تخمک‌ها در کاست‌های مخصوصی نگهداری می‌شوند تا هنگام خارج کردن جنین‌ها یا تخمک‌های یک زوج، از ورود آسیب به نمونه‌های سایر بیماران جلوگیری شود. به‌طور معمول، به ازای هر تانکی که در مراکز دیگر استفاده می‌شود، در این مجموعه سه تانک ازت به کار می‌رود. این رویکرد استفاده از سه

تانک به جای یک تانک، احتمال آسیب به تخمک‌های فریز شده را به‌طور قابل توجهی کاهش می‌دهد و آسیب برخی تخمک‌ها بیشتر به ضعف ذاتی آن‌ها نسبت داده می‌شود.

وی تصریح کرد: در آزمایشگاه، شانس لقاح هر تخمک حدود ۷۰ درصد است، بنابراین از ۱۰۰۰ تخمک جمع‌آوری شده، انتظار می‌رود حدود ۷۰۰ تخمک، لقاح پیدا کند. از این تعداد، به‌طور تقریبی ۶۵۰ جنین سه روزه یا ۲۵۰ جنین پنج روزه تشکیل خواهد شد، همچنین لازم به ذکر است که شانس بارداری برای هر جنین پنج روزه منتقل شده، حدود ۴۰ درصد است.

وی بیان کرد: طبق تعرفه‌های دولتی، هزینه تخمک‌گیری حدود ۲۵ میلیون تومان، هزینه فریز اولیه سه میلیون تومان و هزینه شارژ سالانه ازت برای هر جایگاه نگهداری حدود دو میلیون تومان است. در صورتی که هزینه شارژ ازت پرداخت نشود، طبق قرارداد، مرکز مجاز است تخمک‌ها را دور بریزد.